

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

کنفرانس علمی
مدیریت منابع اطلاعاتی وب

چکیده مقالات

نخستین کنفرانس ملی مدیریت منابع اطلاعاتی وب

تهران، دوم اسفند ۱۳۹۱

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

| فهرست مندرجات |

۷	فهرست الفبایی مقاله ها
۱۱	ارکان کنفرانس
۱۲	اعضای کمیته علمی
۱۵	گروه داوران
۱۷	کمیته اجرایی
۱۹	سخن نخست
۲۱	سخن دبیر علمی کنفرانس
۲۳	چکیده مقاله ها
۴۷	چکیده مقاله ها (ارائه پوستر)

فهرست الفبایی مقاله ها

مقالات شفاهی

۱. آسیب شناسی زبان و خط فارسی در بازیابی اطلاعات: نگاهی به موتورهای کاوش و پایگاه‌های برخط / شعله ارسطوپور، فاطمه احمدی‌نسب
۲. ارزیابی کاربردپذیری وبگاه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور / صدیقه محمد اسماعیل، ماهرخ ناصحی اسکویی
۳. استفاده از عامل‌های هوشمند نرم‌افزاری جهت ایجاد قابلیت تعامل‌پذیری در خدمات محتوایی و اطلاعاتی سازمان‌ها / محمود خراط، مائده مشرف، فتانه تقی یاره
۴. امکان‌سنجی پردازش وبگاه‌ها در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران / رضا خانیپور، محبوبه قربانی، سهیلا فعال
۵. بررسی تاثیر بستر نحوی بر میانگنش‌پذیری استانداردهای فراداده‌ای: گامی در راستای یکپارچه‌سازی نظام‌های اطلاعاتی / سید مهدی طاهری
۶. بررسی نحوه سازماندهی منابع اطلاعاتی در کتابخانه های دیجیتال ایران / حامد علیپور حافظی، زهرا عبدالهی، سمیه مجید، میترا حیدر تامینی
۷. بررسی و مقایسه قابلیت های قالب های یونی مارک و مارک ۱۲ برای سازماندهی

- منابع اطلاعاتی وب / رقیه حجازی، مرتضی کویکی
۸. حق مؤلف در محیط الکترونیک / داریوش مطلبی، شهیمه السادات حسینی
 ۹. خصوصیات وب ایران / مریم پیروزمند
 ۱۰. دسته بندی مفهومی صفحات وب با استفاده از توماتای یادگیر توزیع شده / روح اله گودرزی، مصطفی پیرهادی
 ۱۱. راهکارهای برنامه‌های برتر حفاظت وب در مقابله با چالش‌های حفاظت: با تاکید بر چالش‌های مدیریتی / هاجر ستوده، کیانوش رشیدی
 ۱۲. سنجش رابط کاربر پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مجلات تمام‌متن فارسی / صدیقه جعفرزاده، معصومه پیروزفر، عبدالحسین فرج پهلوی
 ۱۳. طراحی درخت تصمیم‌گیر برای دسته‌بندی سریع تصاویر در آرشیو وب / سید مجتبی حسینی، عالیه بهرام زاد
 ۱۴. عوامل موثر بر درک حریم خصوصی در شبکه‌های اجتماعی و راهکارهای پیشنهادی برای شخصی سازی آن / سعید رضایی شریف آبادی، نسرين علی‌پور
 ۱۵. مرور و ارزیابی روش‌های تشابه‌سنجی در متن / حمید آهنگر بهمان، غلامعلی منتظر
 ۱۶. نقش پیوندها و مدیریت آنه در وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی / فائزه دلقدنی، فرحناز فتح الله زاده

مقالات پوستری

۱. آرشیو وب ایران و شناسگر دائمی اشیای رقمی / سعیده اکبری داریان
۲. ارزیابی جامع و مانع بودن ابزارهای کاوش اطلاعات وبی در حوزه مدیریت / صدیقه محمد اسماعیل، مهسا نیکزاد
۳. انتشار داده‌های پیوندی کتابخانه‌ای جهت بهبود میانکنش‌پذیری جهانی / سعیده اسلامی
۴. بررسی میزان استفاده از ابربرچسب‌ها در وب‌گاه‌های نشریات کتابداری و اطلاع رسانی فارسی / میثم داستانی

۵. بررسی وضعیت وب سایت های دانشگاه های علوم پزشکی کشور بر اساس شاخص های وب سنجی / رقیه تفرجی
۶. بهبود دقت و سرعت دسته بندی تصاویر با درخت تصمیم / عالیه بهرام زاد، سیدمجتبی حسینی
۷. سایت های نشانه گذاری اجتماعی: طرحی نوین برای تسهیل سازماندهی اطلاعات در وب / زهرا مزارعی
۸. نگاهی بر عوامل تأثیرگذار برای پیاده سازی مخازن سازمانی در دانشگاه ها و مراکز علمی: پیشنهاد چارچوبی مفهومی / مهدی زاهدی
۹. نمایه سازی و بازیابی تصاویر: ارائه روشی غیرمتنی / زینب پاپی، نجلا حریری

| ارکان کنفرانس |

رییس کنفرانس: اسحاق صلاحی

دکتری مدیریت استراتژیک

رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

salahi@nlai.ir

دبیر کنفرانس: علی اکبر صفی پور

دکتری تاریخ ایران بعد از اسلام

معاون پژوهش، برنامه ریزی و فناوری سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

a-safipour@nlai.ir

دبیر کمیته علمی: غلامعلی منتظر

دکتری تخصصی مهندسی برق - کنترل

دانشیار مهندسی فناوری اطلاعات دانشگاه تربیت مدرس و قائم مقام پژوهشگاه علوم و

فناوری اطلاعات ایران

montazer@modares.ac.ir

دبیر اجرایی: فرزانه شادان پور

کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، رئیس گروه پژوهش های توسعه ای فناوری اطلاعات

سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

f-shadanpur@nlai.ir

اعضای کمیته علمی:

احمد اکبری

دکتری پردازش سیگنال عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت

akbari@iust.ac.ir

کامبیز بدیع

دکتری مهندسی برق

عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات و ارتباطات و فناوری اطلاعات

k_badie@itrc.ac.ir

مرتضی براری

دکتری برق - مخابرات

رئیس موسسه تحقیقات ارتباطات و فناوری اطلاعات

فتانه تقی یاره

دکتری مهندسی کامپیوتر در پردازش الگوریتم

استادیار دانشکده برق و کامپیوتر دانشگاه تهران

ftaghiyar@ut.ac.ir

سید مجتبی حسینی

دکتری مهندسی کامپیوتر رئیس مرکز فن آوری اطلاعات و هوشمندسازی مجتمع دانشگاهی

ICT دانشگاه صنعتی مالک اشتر و عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی مالک اشتر

mojtabahoseini@aut.ac.ir

سعید رضایی شریف آبادی

استاد کتابداری و اطلاع رسانی

رئیس دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهراء الزهراء@alzahra.ac.ir

مهرنوش شمس فرد

دکتری مهندسی کامپیوتر- هوش مصنوعی
استادیار دانشگاه شهید بهشتی
m-shams@sbu.ac.ir

سیدمهدی طاهری

دکتری کتابداری و اطلاع رسانی
عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
taherismster@gmail.com

علیرضا طالب پور

دکتری الکترونیک - پردازش تصویر
مدیر عامل موسسه تبیان

حمید علیزاده

دکتری کتابداری و اطلاع رسانی
معاون پژوهشی مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری
halizade@ricest.ac.ir

امیر غائبی

دکتری کتابداری و اطلاع رسانی
دانشیار کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه الزهرا
ghaebi@alzahra.ac.ir

محمدباقر غزنوی قوشچی

دکتری مهندسی برق- الکترونیک
دانشیار دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه شاهد
ghaznavi@shahed.ac.ir

سید امید فاطمی

دکتری تخصصی مهندسی برق و کامپیوتر
رئیس پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
fatemi@irandoc.ac.ir

رحمت اله فتاحی

دکتری کتابداری و اطلاع رسانی
استاد کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه فردوسی مشهد
fattahirahmat@gmail.com

کیوان کوشا

دکتری کتابداری و اطلاع رسانی
عضو هیئت علمی دانشکده کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه تهران
kayvankousha@gmail.com

یزدان منصوریان

دکتری کتابداری و اطلاع رسانی
عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی
mansourian@tmu.ac.ir

جعفر مهاد

دکتری کتابداری و اطلاع رسانی
رئیس مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)
dean@srlst.com

نرگس نشاط

دکتری کتابداری و اطلاع رسانی، دانشیار سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
رئیس گروه پژوهشی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
narges_neshat@yahoo.com

| گروه داوران |

۱. زویا آبام	۱۶. فریده عصاره
۲. سعید اسدی	۱۷. مهدی علیپورحافظی
۳. امیررضا اصنافی	۱۸. داریوش علیمحمدی
۴. سعیده اکبری داریان	۱۹. کینوش عمادی
۵. کامبیز بدیع	۲۰. رحمت اله فتاحی
۶. فتانه تقی یاره	۲۱. معصومه کربلاآقایی کامران
۷. محسن حاجی زین العابدینی	۲۲. مرثضی کوکبی
۸. سید مجتبی حسینی	۲۳. امیرحسین کیهانی پور
۹. محمد حسن زاده	۲۴. داریوش مطلبی
۱۰. مریم حورعلی	۲۵. غلامعلی منتظر
۱۱. قاسم خادم رضوی	۲۶. یزدان منصوریان
۱۲. حمیدرضا رادفر	۲۷. نرگس نشاط
۱۳. سعید رضایی شریف آبادی	۲۸. حمزه علی نورمحمدی
۱۴. میترا صمعی	۲۹. یعقوب نوروزی
۱۵. سیدمهدی طاهری	۳۰. علیرضا یاری

کمیته اجرایی

الف) دبیرخانه

۱. فرزانه شادان پور: دبیر اجرایی
۲. فروزان رضایی نیا: کارشناس دبیرخانه
۳. فاطمه رمضانپور آهنگری: کارشناس پژوهش
۷. شهره خوری: گرافیست
۸. مهدی ادیب: چاپ و انتشار
۹. آصف آصفی: چاپ و انتشار

ب) روابط عمومی و تبلیغ

۱. سمانه احمدی خاجوند: کارشناس روابط عمومی، مسئول خبر و سایت

د) وبسایت

۱. علیرضا انتهایی: مدیر سایت و کنترل محتوا
۲. مهندس سعیده اسلامی: پیاده سازی و پشتیبانی نرم افزار
۳. سارا سلیم پور: گرافیست (بنا، وبسایت)
۴. سوری یوسف نیا: مسئول محتوا

ج) انتشارات

۱. محمد بقایی: مدیر اداره کل پژوهش و آموزش
۲. مرتضی معصومیان: رئیس گروه انتشارات
۳. مهشید برجیان: کارشناس انتشارات
۴. طاهره معمار: دبیرخانه انتشارات
۵. نصرت اله امیرآبادی: ناظر فنی چاپ و انتشار
۶. علیرضا بخشی: گرافیست (لوگو، پوستر)

ه) تدارکات

۱. مرحوم ایمان عزیزی
۲. حسین حسن پور
۳. علی مال میر

| سخن نخست |

از ویژگی‌های قرون گذشته بی‌خبری بود و تمایز جدی عصر جدید نسبت به گذشته، دسترسی آسان به اطلاعات است. بشر با از سر گذراندن سه موج و پارادایم کشاورزی، صنعت و اطلاعات، امروز در قرن بیست و یکم، پا در عصر انفجار اطلاعات نهاده است. این امر فی نفسه نه مطلوب است نه مذموم، بلکه به نحوه مدیریت ما نسبت به اطلاعات باز می‌گردد.

بشر امروزی به دلیل رشد روزافزون علم و فناوری در شرایط هشدارآمیز عدم قطعیت بسر می‌برد و همین مدیریت و تصمیم‌گیری را با چالش جدی روبرو ساخته است. اگر اطلاعات درست مدیریت شود و در تصمیم‌گیری‌ها به موقع به کار آید، و از دو ویژگی صحت و سرعت برخوردار باشد، می‌تواند منشأ تصمیم‌های تحول آفرین شود.

ویژگی دیگر این عصر ظهور و حضور همه جانبه اطلاعات دیجیتال است. دورانی فرا رسیده است که در آن بناست دانش مدون و تفکر مضبوط بشر علاوه بر کاغذ، و حتی بیش از آن، بر محمل «بیت» ها مسیر تولید، نشر و اشاعه، و مصرف را ببیماید. هم اطلاعات تولید شده تحت وب و هم میزان استفاده از این اطلاعات با سرعت فزاینده‌ای رو به رشد است. کشور ما بنابر اطلاعات وثیق، از حیث تعداد کاربران و میزان حضور و فعالیت آنها در وب جایگاه نخست را در منطقه خاورمیانه داراست. این روند رو به رشد، با نصب العین قرار دادن آرمان‌های بلند انقلاب اسلامی در ترویج تفکر رهایی بخش اسلام ولایت مدار، وظیفه خطیری بر دوش نهادها و دستگاه‌های مسئول تولید، سیاستگذاری و نشر محتوا در محیط

وب قرار می دهد و آن انجام بررسی های علمی و مستند به منظور ابتنای سیاستگذاری ها و عملکردها بر مبنای صحیح و کارآمد و متناسب با نیازهای گوناگون کاربران در این محیط است. اما وجه دیگر، صیانت از این محتوا و انتقال آن به نسل های آینده است که با توجه به ناپایداری محتوای قرار گرفته بر اینترنت، و فناوری پیشرفته ای که برای چنین امر خطیری لازم است، از اهمیت مضاعفی برخوردار می شود.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران بنابر مأموریت خویش دایر بر صیانت از میراث فکری کشور و اشاعه آن، عزم راسخ داشته است که برای مدیریت منابع اطلاعاتی مهم و رو به رشد وبی نیز چاره اندیشی نماید؛ بنابر این در سال ۱۳۸۹ نخستین بار در کشور به تهیه ساز و کار لازم برای ایجاد آرشیو ملی وب همت گماشته است.

از دیگر سو، سازمان با علم به این که مدیریت در این حوزه مشارکت همه صاحبان اندیشه در حوزه تولید، سازماندهی و اشاعه اطلاعات تحت وب را می طلبد، مصمم شد «نخستین کنفرانس ملی مدیریت منابع اطلاعاتی وب» را برگزار نماید تا اهل علم و فناوری در این مجمع با هم اندیشی و تضارب آراء همچون گذشته این سازمان را یار و یاور باشند. این اثر فراهم آمده از تلاش پژوهشگرانی است که با وجود نو بودن مباحث مطرح شده در محورهای موضوعی کنفرانس، همت نموده ثمره پژوهش های خود را ارائه نموده اند. رجاء واثق دارم که با الطاف الهی از این پس مدیریت منابع اطلاعاتی وب، و آرشیو وب به طور خاص، موضوع پژوهش و ابتکار عمل اهل دانش و فناوری در کشورمان قرار خواهد گرفت و در این عرصه نیز فرزندان این مرز و بوم تجسم گفتار نغمه رسول اعظم صلی الله علیه و آله خواهند بود که «علم اگر تا ثریا برود، مردانی از فارس بدان دست خواهند یافت».

اسحاق صلاحی

رئیس کنفرانس و

رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سخن دبیر علمی کنفرانس

گسترش روزافزون اطلاعات در شبکه اینترنت و سادگی بارگذاری انواع داده‌ها بر وب، جهان را با شکل جدیدی از تولید، انتشار و مصرف اطلاعات مواجه کرده است. تغییر جایگاه آحاد جامعه از مصرف‌کننده صرف اطلاعات به مولد و ناشر اطلاعات و فارغ از سازوکارهای مرسوم، سبب‌ساز روابطی جدید در عرصه ارتباطات اجتماعی و فرهنگ شده است. از سویی حجم داده‌ها و چرخه عمر اطلاعات موجود در وب موجب شده که «حفظ»، «ذخیره‌سازی»، «امنیت»، «پالایش» و «اشاعه» آنها در زمره مسائل پژوهشی مطرح در نهادهای علمی و نیز واحدهای تحقیق و توسعه شرکت‌ها قرار گیرد و از دیگر سو حفظ و دسترسی پایدار به اطلاعات موجود در محیط وب، که خود جزئی از میراث فکری ملت‌ها محسوب می‌شود، به دغدغه سازمان‌های متولی حفظ و اشاعه میراث فکری ملی، به ویژه کتابخانه‌های ملی، بدل گردد.

با عنایت به نکات فوق «سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران» با همکاری «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران» و با پشتیبانی مراکز علمی، آموزشی، پژوهشی، فناوریانه و نیز سازمان‌ها و شرکت‌های مرتبط، «نخستین کنفرانس ملی مدیریت منابع اطلاعاتی وب» را در اسفندماه ۱۳۹۱ برگزار می‌کنند. هدف اصلی این کنفرانس، تبادل آرا و نظریات علمی پژوهشگران و متخصصان این عرصه در جهت ایجاد هم‌افزایی ملی برای مدیریت بهینه اطلاعات وب و به ویژه رسیدن به چارچوبی مناسب برای ایجاد آرشیو ملی وب در کشور است. مهمترین موضوع‌های کنفرانس به شرح زیر است:

الف- شناسایی منابع اطلاعاتی در وب

ب- نیازسنجی، شناسایی، گردآوری، پالایش، ذخیره‌سازی و آماده‌سازی منابع اطلاعاتی وب

ج- سازماندهی و پردازش منابع اطلاعاتی وب

د- دسترسی پایدار به منابع اطلاعاتی وب

ه- بایگانی و آرشیو وب

این موضوع ها از وجوه مختلف زیر مورد بررسی قرار می‌گیرد:

۱. مسائل فئاورانه
۲. مسائل حقوقی و مدیریتی
۳. کاربردها و کاربران وب از دیدگاه اجتماعی و فرهنگی
۴. مسائل مالی و اقتصادی
۵. تجربه‌های ملی و بین‌المللی
۶. دیدگاه‌های بومی

دریافت قریب به شصت مقاله برای اولین کنفرانس، آن هم با موضوعی کاملاً تخصصی، نشان‌دهنده اقبال جامعه علمی به این حوزه نوین است که ان‌شاءالله در سال‌های آتی موجب نشو و نمای این حوزه علمی در کشور خواهد بود.

آنچه در این کنفرانس شاهد خواهید بود مجموعه‌ای مشتمل بر بیست و پنج مقاله برگزیده است که در دو بخش مقاله‌های شفاهی و مقاله‌های پوستری تنظیم شده است. این مقاله‌ها به همت نگارندگان ارجمند آنها و سپس ارزیابی داوران فرهیخته کنفرانس گردهم آمده‌اند و امید است که مجموعه‌ای هدفمند را برای مخاطبان فراهم آورد.

در تدوین این مقاله‌نامه کسان بسیاری یاریگر ما بوده‌اند که ذکر نام همه آنان در این مختصر ممکن نیست لیکن بر خود فرض می‌دانم از تلاش‌های دلسوزانه اعضای گرانقدر کمیته علمی کنفرانس: سرکار خانم‌ها دکتر فتانه تقی‌یاره، فرزانه شادان‌پور، دکتر نرگس نشاط و آقایان دکتر اسحاق صلاحی، دکتر علی اکبر صفی‌پور، دکتر احمد اکبری، دکتر کامبیز بدیع، دکتر مرتضی براری، دکتر سید مجتبی حسینی، دکتر سعید رضایی شریف‌آبادی، دکتر سیدمهدی طاهری، دکتر علیرضا طالب‌پور، دکتر حمید علینزاده، دکتر امیر غائبی، دکتر محمدباقر غزنوی قوشچی، دکتر سید امید فاطمی، دکتر رحمت اله فتاحی، دکتر کیوان کوشا، دکتر یزدان منصوریان، و دکتر جعفر مهرداد و نیز همکاران بزرگوار دبیرخانه خانم‌ها فرزانه شادان‌پور، فروزان رضایی نیا، مهشید برجیان و فاطمه رمضان‌پور آهنگری فروتنانه سپاسگزاری کنم.

امید است این گام نخست، به فضل حضرت حق تعالی و در سایه توجهات حضرت ولی‌عصر، عجل‌الله فرجه، کلمه‌ای طیبه باشد که ثمره آن درختی طیبه در مرغزار دانش و فناوری در میهن اسلامی باشد.

اللهم یسر و تمم بالخیر
غلامعلی منتظر
دبیر علمی کنفرانس
بهمن ماه ۱۳۹۱

چکیده مقاله‌ها

آسیب‌شناسی زبان و خط فارسی در بازیابی اطلاعات: نگاهی به موتورهای کاوش و پایگاه‌های برخط

■ شعله ارسطوپور

دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی، مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری
arastoopoor@ricest.ac.ir)

■ فاطمه احمدی‌نسب

دکترای زبان‌شناسی همگانی، مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری
ahmadinasab@ricest.ac.ir)

چکیده

همانگونه که در بسیاری از متون نیز مطرح است زبان فارسی به واسطه ویژگی‌های خاص خود چه از نظر رسم‌الخط و چه از نظر صرف و معنا با چالش‌های منحصر به فردی در زمینه ذخیره و بازیابی اطلاعات رو به روست. در مقالات مختلف به این مشکلات در قالب‌ها و سطوح مختلف بدون توجه به نوع‌شناسی این چالش‌ها اشاره شده است. به عبارت بهتر کمتر مقاله‌ای در زبان فارسی در حوزه اطلاع‌رسانی از دیدی مبتنی بر علم زبان‌شناسی مدرن به بحث دسته‌بندی این مشکلات و پاسخ‌دهی به آنها پرداخته است. نوشتار حاضر بر آن است تا عمده‌ترین چالش‌های مطرح در این زمینه را در سه گروه رسم‌الخط، مسائل صرفی و مسائل معنایی مورد اشاره قرار داده و پس از بیان نمونه‌هایی در پیوند با هریک از این چالش‌ها، و ارائه ساختارهای درختی از انواع مسائل مطرح در این سه گروه، با نگاهی به پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه زبان فارسی و عربی به ارائه راهکارهایی جهت حل این مسائل بپردازد.

کلیدواژه‌ها: چالش‌های صرفی زبان فارسی؛ چالش‌های رسم‌الخط زبان فارسی؛ چالش‌های معنایی زبان فارسی؛ بازیابی اطلاعات

ارزیابی کاربردپذیری وبگاه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

■ صدیقه محمد اسماعیل

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

m.esmaeiliv@gmail.com

■ ماهرخ ناصحی اسکویی

دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی،

واحد علوم و تحقیقات تهران

mahrokh.nasehi@gmail.com

چکیده

هدف اصلی از انجام این پژوهش، ارزیابی کاربردپذیری وب سایت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور است.

پژوهش حاضر که از نوع کاربردی است، با استفاده از شیوه ارزیابانه به بررسی و ارزیابی معیارها و مولفه‌های مطرح در کاربردپذیری وب سایت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور می‌پردازد. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش سیاهه ارزیابی محقق ساخته مشتمل بر ۱۱ معیار و ۱۶۰ مؤلفه است که وب سایت مورد نظر با آن سنجیده شد. در سیاهه مزبور از روش روایی صوری و محتوایی استفاده شد. ه منظور تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش از آمار توصیفی (فراوانی، درصد و میانگین) برای به توصیف کشیدن وضعیت موجود وب سایت مورد بررسی استفاده شد.

در مجموع نتایج به دست آمده نشان داد در وب سایت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور نیمی از استانداردها، ۳۴۶ امتیاز (۵۲/۲ درصد) از ۶۶۳ امتیاز وب سایت شاخص، رعایت گردیده است.

کلید واژه‌ها: ارزیابی، کاربردپذیری، وب سایت، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

استفاده از عامل‌های هوشمند نرم‌افزاری جهت ایجاد قابلیت تعامل‌پذیری در خدمات محتوایی و اطلاعاتی سازمان‌ها

■ محمود خراط

عضو هیئت علمی پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات

kharrat@itrc.ac.ir

■ مائده مشرف

دانشجوی کارشناسی ارشد، مهندسی فناوری اطلاعات، دانشگاه تهران

m.mosharraf@ut.ac.ir

■ فتانه تقی یاره

استادیار، دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر، دانشگاه تهران

ftaghiyar@ut.ac.ir

چکیده

توسعه خدمات اطلاعاتی و محتوایی در وب و از دیگر سو توسعه فناوری‌های ارتباطی و معرفی زیر ساخت‌های نرم‌افزاری، سخت‌افزاری و مدل‌های جدید مدیریتی در سطوح مختلف سازمان‌ها، باعث افزایش روزافزون نیاز به ایجاد زیرساخت‌های لازم جهت پشتیبانی از ذینفعان مختلف این حوزه شده است. نیاز به توسعه دسترسی در سطح وب، درخواست جستجوهای پیشرفته، وابستگی به خدمات معنایی، تقاضای بهبود رابط‌ها و محیط‌های تعاملی و مبتنی به مدل برای کاربران، رشد رویکردهای بهینه‌سازی روش‌های گردآوری و ذخیره‌سازی اطلاعات در وب از جمله مؤلفه‌هایی است که توجه به زیرساخت‌های متناسب و نوین در این حوزه را به سرعت مطرح می‌نماید. گسترده شدن نوع خدمات اختصاصی در سازمان‌ها که منجر به گسترده شدن زنجیره‌های ارزش شده است و همچنین توسعه سازمان‌های مجازی و افزوده شدن حجم تعاملات الکترونیکی

درون و برون سازمان‌های مختلف، باعث شده است که قابلیت تعامل پذیری در سطوح مختلف مدیریتی، فرایندها، خدمات و دادگان به عنوان یکی از حوزه‌های اصلی پژوهش مطرح شده و از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار گیرد. نگاه سلسله مراتبی فوق به این تعاملات، علاوه بر تحقق خدمات مشترک، یکپارچگی لازم در تمام فضای زنجیره ارزش را تا فیزیکی‌ترین تعاملات داده‌ای و نرم افزارهای کاربردی ایجاد می‌نماید. در حوزه تعاملات نرم افزاری به عنوان یکی از زیر ساخت‌های فنی مهم در سازمان‌ها، پشتیبانی از نیازمندی‌های سیستمی نظیر پروتکل‌های ارتباطی، واسط‌های ارتباطی، دسترسی به دادگان، گونه‌های اطلاعاتی، معناشناسی پارامترها، ایجاد قابلیت‌های تحرک و انجام وظایف کاربردی به عنوان اولویت اصلی شناخته شده است. یکی از شیوه‌های تحقق زیر ساخت نرم افزاری مناسب برای تعاملات سازمانی، بکارگیری عامل‌های هوشمند است.

عامل‌های هوشمند، سیستم‌های نرم افزاری خود مختار، واکنش‌گرا، پیش فعال و با توانایی برقراری ارتباط هستند که می‌توانند به عنوان اجزاء کلیدی خدمات اطلاعاتی و محتوایی مبتنی بر وب در سامانه‌های مختلف مورد استفاده قرار گیرند. بسیاری از خدمات محتوایی تحت وب، از جمله فرایندهای مدیریتی توزیع شده، اشتراک‌گذاری محتوا و یکپارچه‌سازی خدمات و محتوا از مخازن و سامانه‌های مدیریت محتوای مختلف، با استفاده از عامل‌ها محقق می‌شوند و علاوه بر صرفه جویی در زمان و هزینه، انعطاف لازم جهت پشتیبانی از رخدادهای غیرمنتظره را فراهم می‌آورند. به کارگیری عامل‌های نرم افزاری همانگونه که در محیط درون سازمان زیر ساخت مناسبی برای انجام مؤثر و کارای تعاملات ایجاد می‌نماید، در فضای برون سازمانی نیز تأثیرات زیادی خواهد داشت. به دلیل تفاوت در دامنه کاری و فناوری‌های مورد استفاده در هر سازمان، لازم است که روش‌هایی که برای تبادل و به اشتراک گذاری داده میان آنها استفاده می‌شود مستقل از هر نوع فناوری خاصی بوده و امکان تولید و به اشتراک گذاری اطلاعات سازگار و با معنی را داشته باشند. برای تبادل مؤثر داده‌ها باید درک مشترکی از داده میان سازمان‌ها وجود داشته باشد که این

امر با استفاده از روش‌های هستان‌شناسی محقق می‌شود. پیشرفت‌های وب ۲ و امکان به اشتراک گذاری و درک داده‌ها توسط موتورهای جستجو از جمله دستاوردهای استفاده از روش‌های هستان‌شناسی است. از مجموع مباحث فوق می‌توان نتیجه گرفت که استفاده از عامل‌ها نه تنها در فرایندهای درون سازمان منجر به افزایش کارایی و اثربخشی می‌شوند؛ بلکه در افزایش کیفیت رابطه با نهادهای برون سازمانی از قبیل تأمین کنندگان، مشتریان، رقبا یا شرکای احتمالی تأثیر بسزایی دارند و استفاده از معماری مبتنی بر عامل می‌تواند ضمن ایجاد صرفه اقتصادی برای سازمان‌ها، به عنوان مزیت رقابتی ماندگار محسوب شود. در این مقاله ضمن معرفی کاربرد عامل‌های نرم افزاری در سازمان‌ها، به معرفی چارچوبی مبتنی بر عامل‌ها برای یکپارچه کردن تعاملات اطلاعاتی در آنها پرداخته می‌شود. همچنین در انتها با استفاده از یک استاندارد شناخته شده در کنسرسیوم جهانی توسعه، همگرایی و پذیرش خدمات تحت وب و کسب‌وکار الکترونیکی OASIS^۱، نشان داده خواهد شد که چگونه می‌توان چارچوب پیشنهادی را برای پشتیبانی تعامل‌پذیری در سیستم‌های مدیریت محتوا و مخازن اطلاعاتی استفاده کرد و ضمن بهره‌مندی از تعامل گسترده میان منابع و خدمات مختلف در سطح وب، از قابلیت‌های عامل‌های هوشمند برای بهبود این گونه خدمات استفاده کرد.

کلیدواژه‌ها: تعامل‌پذیری، خدمات اطلاعاتی، عامل نرم افزاری، زنجیره ارزش، سامانه تعامل‌پذیری مدیریت محتوا CMIS

1. Organization for Advancement of Structured Information Standards

امکان‌سنجی پردازش وبگاه‌ها در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

■ دکتر رضا خانی‌پور

دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی، عضو هیات علمی و مدیر کل پردازش و سازماندهی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
R-Khanipour@nlai.ir

■ محبوبه قربانی

دانشجوی دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی، معاون اداره کل پردازش و سازماندهی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
m-ghorbani@nlai.ir

■ سهیلا فعال

کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، رئیس‌گروه سازماندهی منابع غیرکتابی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
s-faal@nlai.ir

چکیده

هدف کلی پژوهش دستیابی به فرایند پردازش و سازماندهی وبگاه‌ها با استفاده از قواعد و استانداردهای مورد استفاده در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران است. جامعه آماری این پژوهش را ۵۰ وبگاه تشکیل می‌دهند که در ۲۰ رده موضوعی از وبگاه پارس ایندکس و به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند. این پژوهش به دو روش کتابخانه‌ای و پیمایش توصیفی انجام شده است. جهت گردآوری اطلاعات از سیاهه وارسی و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی استفاده شده-

است. نتایج نشان می‌دهند که استانداردسازی موضوع سازماندهی و پردازش وبگاه‌ها به عنوان نوعی از منابع الکترونیکی و بومی‌سازی آن، در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران امکان‌پذیر است.

کلیدواژه‌ها: وبگاه‌ها، سازماندهی، امکان‌سنجی، سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

بررسی تاثیر بستر نحوی بر میانکنش پذیری استانداردهای فرا داده‌ای: گامی در راستای یکپارچه‌سازی نظام‌های اطلاعاتی

■ سید مهدی طاهری

دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی، و استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ
اسلامی taherismster@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر، پژوهشی مفهومی است که با هدف تبیین تاثیر بستر نحوی بر میانکنش‌پذیری استانداردهای فراداده‌ای انجام شد. جامعه پژوهش عبارت بودند از استانداردهای فراداده‌ای «مارک ۲۱ در بستر زبان نشانه گذاری گسترش پذیر (مارک ایکس. ام. ال.)»، «استاندارد انتقال و کدگذاری فراداده‌ها (متس)»، «طرح فراداده‌های توصیف شیء (مودس)»، «طرح فراداده‌ای توصیف مستند (مدس)»، «طرح فراداده‌ای هسته دوبلین (دی. سی. ام. آی.)»، «فراداده برای نگهداری اشیای دیجیتالی (پریمیس)»، «فراداده فنی برای اشیای دیجیتالی متنی (تکست ام. دی.)»، و «فراداده برای مدیریت تصاویر در بستر ایکس. ام. ال. (میکس)»؛ و گردآوری داده‌ها با روش کتابخانه‌ای صورت گرفته است. در بخش نخست، انواع و ابزارهای میانکنش‌پذیری استانداردهای فراداده‌ای توصیف گردید. در بخش دیگر، با مبنا قرار دادن استاندارد انتقال و کدگذاری فراداده‌ها (متس) به عنوان استاندارد هسته، نحوه تعامل استانداردهای فراداده‌ای مورد مطالعه با یکدیگر، و با استاندارد متس با رویکرد تحلیلی-سیستمی مورد بررسی قرار گرفته، و الگوهایی متناسب با هر یک ترسیم شده‌اند. تحلیل صورت گرفته بیانگر آن است که استفاده از بستر نحوی مناسب در میانکنش‌پذیری استانداردهای فراداده‌ای نقش به‌سزایی ایفا می‌کند، و به یکپارچه‌سازی درونی و برونی نظام‌های اطلاعاتی می‌انجامد.

کلیدواژه‌ها: بستر نحوی، استانداردهای فراداده‌ای، میانکنش‌پذیری، یکپارچه‌سازی،
نظام‌های اطلاعاتی

بررسی نحوه سازماندهی منابع اطلاعاتی در کتابخانه های دیجیتال ایران

■ حامد علیپور حافظی

کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی، مدرس گروه کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه پیام نور و مدیرعامل شرکت خدمات کتابداری و اطلاع رسانی علیپور
H_alipour۲۹۵۶@yahoo.com

■ زهرا عبدالهی

کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی، کتابدار مسئول کتابخانه دانشکده محیط زیست و انرژی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران
Zahraabdollahi۵۹@gmail.com

■ سمیه مجیدی

دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران Smajidi2010@hotmail.com

■ میترا حیدر تامینی

کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی، معاونت پژوهشی شرکت خدمات کتابداری و اطلاع رسانی Mitratamini@yahoo.com

چکیده

این پژوهش با هدف شناسایی نحوه سازماندهی منابع اطلاعاتی در کتابخانه های دیجیتالی ایران به روش پیمایشی انجام پذیرفته است که به منظور گردآوری اطلاعات از ابزار پرسشنامه محققساخته استفاده شده است. جامعه پژوهش موردبررسی شامل تمام کتابخانه های دیجیتالی ایران است که در کل ۳۸ کتابخانه دیجیتالی را شامل می شود. یافته های پژوهش حاضر حاکی از آن است که نرم افزارهای کتابخانه های دیجیتالی مورد بررسی از قابلیت های متنوعی برای

سازماندهی منابع اطلاعاتی برخوردار هستند که شامل امکان شناسایی خودکار اطلاعات مربوط به منابع، قابلیت نمایه‌سازی خودکار، ورود گروهی اطلاعات، تصحیح دسته‌جمعی اطلاعات است که در بیش از ۶۹ درصد از کتابخانه‌های دیجیتال مورد بررسی، قابلیت‌های مذکور استفاده می‌گردند. همچنین در ۹۶ درصد نرم‌افزارهای مورد استفاده در کتابخانه‌های دیجیتال مورد بررسی از قالب فراداده‌ای استاندارد استفاده گردیده است که در این میان، قالب فراداده‌ای استاندارد مارک بیشترین میزان استفاده را در بین سایر قالب‌های فراداده‌ای استاندارد مثل دوبلی‌نکر و مُدز دارد. همچنین در نرم‌افزارهای مورد استفاده در ۶۱ درصد کتابخانه‌های دیجیتال مورد بررسی از نظام همکاری بین کتابخانه‌ای (نظیر استاندارد او.ای.آی، اس.، نظام همکاری کنسرسیوم محتوای ملی، نظام هماهنگی با کتابخانه‌های کنگره آمریکا و کتابخانه ملی ایران) استفاده می‌شود که به علت بهره‌گیری از قالب‌های فراداده‌ای و نظام‌های همکاری متفاوت از امکان تعامل بین کتابخانه‌های دیجیتال کاسته شده است. از طرفی نیز فیله‌های بسیار محدودی توسط کتابخانه‌های دیجیتال برای توصیف منابع اطلاعاتی به‌طور ناهمگن تکمیل می‌شوند.

کلیدواژه‌ها: سازماندهی، منابع اطلاعاتی، کتابخانه‌های دیجیتالی، مدیریت منابع اطلاعاتی، سیستم‌های اطلاعاتی تحت وب، منابع اطلاعاتی دیجیتال

بررسی و مقایسه قابلیت‌های قالب‌های یونی‌مارک و مارک ۲۱ برای سازماندهی منابع اطلاعاتی وب

■ رقیه حجازی

کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی، r.hejazi۸۶@yahoo.com

■ دکتر مرتضی کویکی

استاد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز

kokabi۸۰@yahoo.com

چکیده

هدف این پژوهش بررسی قابلیت‌های قالب‌های یونی‌مارک و مارک ۲۱ برای سازماندهی منابع اطلاعاتی وب و مقایسه آنها با یکدیگر است تا از این طریق بتوان به ارزیابی این دو قالب در تهیه پیشینه‌های اطلاعاتی برای منابع اطلاعاتی وب دست یافت. روش پژوهش تحلیل محتوا است، به صورتی که ابتدا به شناسایی عناصر توصیف مرتبط با منابع اطلاعاتی وب در قالب کتابشناختی یونی‌مارک و مارک ۲۱، و سپس به تحلیل و مقایسه آنها با یکدیگر پرداخته شد. از یافته‌های این پژوهش می‌توان چنین دریافت که قالب مارک می‌تواند به عنوان استاندارد برای ذخیره و بازیابی منابع اطلاعاتی وب به کار رود، با این حال مارک راه حلی برای چگونگی روزآمد نمودن و تعیین سطح توصیف منابع اطلاعاتی وب تهیه نکرده است.

کلیدواژه‌ها: منابع اطلاعاتی وب، یونی‌مارک، مارک ۲۱، قالب کتاب‌شناختی، سازماندهی.

حق مؤلف در محیط الکترونیک

■ داریوش مطلبی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری، تهران، ایران

Dariushmatlabi@yahoo.com

■ شهیمه السادات حسینی

مسئول کتابخانه آموزشکده فنی و حرفه‌ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد

کرج، کرج، ایران Shahimeh_hosseini@yahoo.com

چکیده

مالکیت ادبی و هنری و یا حق مؤلف حمایت قانونی از پدیدآورنده و ناشر در مقابل تکثیر غیرمجاز آثار خلاقه و فکری آنان است که به موجب قانون به پدیدآورنده و یا نماینده قانونی او اعطا می‌شود. با توسعه روزافزون رسانه‌های الکترونیکی، هر چند قوانین حق مؤلف از آغاز شکل‌گیری وظیفه حمایت از آثار خلاقانه و فکری را فارغ از شکل فیزیکی آنها بر عهده داشته‌اند، قانون‌گذاران از یک طرف و صاحبان حقوق و استفاده‌کنندگان از سوی دیگر با چالش‌هایی در خصوص نحوه تفسیر و استفاده از قوانین معمول مواجه بوده‌اند. همین مسئله سبب شد تا قانون‌گذاران به فکر تصریح و تغییر قوانین مرتبط با حق مؤلف برای حمایت از منابع الکترونیک و محیط مجازی افتادند. در چند دهه گذشته معاهدات مختلفی شکل گرفته و قوانین حق مؤلف در سطح بین‌المللی به‌ویژه در کشورهای توسعه‌یافته با تحولات زیادی همراه بوده‌اند. در این مقاله ضمن ارائه تعریفی از حق مؤلف، نگاهی تاریخی به قوانین حق مؤلف از آغاز شکل‌گیری تا امروز، و تغییرات متأثر از فناوری‌های جدید، تلاش کرده‌ایم به مهم‌ترین تحولات قوانین حق مؤلف در حوزه منابع الکترونیک اشاره و آثار الکترونیکی مورد حمایت قوانین بین‌المللی و داخلی را مطرح سازیم.

کلیدواژه‌ها: مالکیت ادبی و هنری، حق مؤلف، محیط الکترونیک، محیط دیجیتال.

خصوصیات وب ایران

■ مریم پیروزمند

دانشکده مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات، دانشگاه صنعتی امیرکبیر

piroozmand@aut.ac.ir

چکیده

اطلاع از مشخصات وب ملی یکی از نیازمندی‌های اصلی کشور در رابطه با سیاست‌گذاری در حوزه فناوری اطلاعات می‌باشد. از آنجا که متأسفانه تا به حال، تحقیقی در این خصوص، انجام نشده است، نیاز مبرمی برای پژوهش و کسب اطلاع از وضعیت فعلی وب فارسی، احساس می‌شود. با درک این ضرورت، در این مقاله نتایج حاصل از مطالعات صورت گرفته در مورد خصوصیات و ویژگی‌های وب فارسی مطرح خواهد شد. برای این کار سامانه نیمه خودکاری طراحی و پیاده‌سازی شده است. هدف از این سیستم، استخراج شاخص‌های مختلف از قبیل حجم محتوای فارسی، تنوع محتوا و نیز عمر محتوا می‌باشد. از این آمار می‌توان جهت هدفمند نمودن برنامه‌های آتی در خصوص ساماندهی وب فارسی و نیز ارائه راهکارهایی برای حل معضلات فعلی، بهره گرفت. آنالیزهای انجام شده توسط سامانه فوق‌الذکر بر روی حدود یازده هزار وبگاه ثبت شده در دامنه IR، مشتمل بر اغلب سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی، وزارتخانه‌ها، شرکت‌ها و دانشگاه‌ها است که بالغ بر حدود دو میلیون صفحه می‌باشند.

کلیدواژه‌ها: دامنه IR، وب فارسی، مشخصات وب

دسته بندی مفهومی صفحات وب با استفاده از اتوماتای یادگیر توزیع شده

■ روح اله گودرزی

کارشناسی ارشد، مهندسی کامپیوتر، مدرس گروه کامپیوتر آموزشکده سما
واحد بروجرد ruhollahgudarzi@yahoo.com

■ مصطفی پیرهادی

کارشناسی ارشد، مهندسی کامپیوتر، کارشناس سازمان فناوری اطلاعات
شهرداری بروجرد mpirhadi89@yahoo.com

چکیده

امروزه دسته بندی صفحات وب برای بازیابی و مدیریت اطلاعات وب، ساختار، حفاظت یا گسترش فایل های وب (توالی وب)، بهبود کیفیت نتایج تحقیق و کاهش زمان جست و جو، استفاده در موتورهای جست و جوی عمودی و تمرکز خاص ناحیه ای در این موتورها و فیلتر کردن محتوای وب با استفاده از مرور کردن وب کاربرد و ضرورت فراوانی دارد. ما برای بهبود دسته بندی مفهومی صفحات وب از رویکرد ارزش واژه در روشی مبتنی بر اتوماتای یادگیر توزیع شده استفاده می کنیم. در روش پیشنهادی به هر صفحه یک اتوماتای یادگیر تخصیص داده می شود که وظیفه آن استفاده از وزن کلمات کلیدی صفحات به منظور یادگیری میزان ارتباط آن صفحه با سایر صفحات وب دیگر است که این امر موجب دسته بندی سلسله مراتبی صفحات می شود. برای ارزیابی روش پیشنهادی آن را بر روی داده های مختلفی آزمایش کردیم که نتایج خوبی حاصل شد و همچنین الگوریتم پیشنهادی از سرعت خوبی برخوردار بود.

کلیدواژه ها: اتوماتای یادگیر، اتوماتای یادگیر توزیع شده، دسته بندی صفحات وب، وزن واژه.

راهکارهای برنامه‌های برتر حفاظت وب در مقابله با چالش‌های حفاظت: با تاکید بر چالش‌های مدیریتی

■ هاجر ستوده

دکتری علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، عضو هیأت علمی دانشگاه شیراز،
sotudeh@shirazu.ac.ir

■ کیانوش رشیدی

کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، کارشناس مجله JHR،
دانشگاه شهید صدوقی یزد، kia_rsh85@yahoo.com

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، شناسایی راهکارهایی است که برنامه‌های برتر حفاظت وب در مواجهه با چالش‌های مدیریتی حفاظت وب شامل مدیریت حقوقی، مدیریت دسترسی، مدیریت سازمانی و مدیریت مالی به کار می‌گیرند. گردآوری داده‌ها به روش متن‌پژوهی انجام شد. بدین ترتیب که مستندات و متون به دست آمده درباره برنامه‌ها و وب‌سایت‌های برنامه‌ها مطالعه شد و همچنین برای تکمیل اطلاعات، با مسئولان برنامه‌ها تماس گرفته شد. برنامه‌ها راهکارهای مختلفی را برای مواجهه با چالش‌های مدیریت حقوقی، مدیریت دسترسی، مدیریت سازمانی و مدیریت مالی در پیش گرفته‌اند. با این حال، هنوز چالش‌های بسیاری وجود دارند که مانع از اجرای آرمانی حفاظت وب می‌شود.

کلیدواژه‌ها: حفاظت وب، مدیریت

سنجش رابط کاربر پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مجلات تمام‌متن فارسی

■ صدیقه جعفرزاده

دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شهید چمران
sedigheh.jafarzadeh88@gmail.com

■ معصومه پیروزفر

دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شهید چمران
piruzfar@gmail.com

■ عبدالحسین فرج پهلوی

عضو هیئت علمی و مدیر گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شهید چمران
farajpahlou@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر سنجش کیفیت محیط‌های رابط کاربر پایگاه‌های اطلاعاتی مجلات پیوسته تمام متن فارسی «سید»، «مگ‌ایران»، «نماستن»، «نور مگز»، «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات» و «مرکز منطقه‌ای» از طریق بررسی و مقایسه آن‌ها با معیارها و استانداردهای رعایت شده در سیاهه‌وارسی رابط کاربر پایگاه اطلاعاتی می‌باشد. روش پژوهش حاضر پیمایشی-توصیفی است. گردآوری داده‌ها با استفاده از یک سیاهه‌وارسی محقق ساخته و از طریق مشاهده‌ی مستقیم انجام گرفته است. یافته‌ها نشان داد که پایگاه اطلاعاتی «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات» در مجموع با رعایت ۳۵ مؤلفه (۵۵/۵۵ درصد) از مؤلفه‌های سیاهه‌وارسی برترین محیط رابط کاربری را از میان پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مجلات تمام متن فارسی دارا می‌باشد. محیط‌های رابط کاربری پایگاه‌های اطلاعاتی نور مگز، مرکز منطقه‌ای و نماستن به ترتیب با میزان رعایت ۳۴ مؤلفه (۵۳/۹۶ درصد)، ۳۲ مؤلفه (۵۰/۷۹

درصد) و ۲۸ مؤلفه (۴۴/۴۴ درصد) رتبه‌های دوم، سوم و پنجم را به خود اختصاص دادند. همچنین محیط کاربری دو پایگاه مگ ایران و سید به‌طور مساوی با میزان رعایت ۳۱ مؤلفه (۴۹/۲۰ درصد) در جایگاه چهارم قرار گرفتند. نتایج پژوهش نشان داد که محیط رابط کاربری پایگاه‌های تمام متن فارسی در امکانات نوینی که طی سال‌های اخیر پدیدار شده‌اند دچار کمبود می‌باشند. از این رو پیشنهاد می‌شود طراحان پایگاه‌های مذکور به طراحی مجدد پایگاه‌های خود پرداخته و این امکانات و قابلیت‌ها را به پایگاه‌های خود بیافزایند.

کلیدواژه‌ها: رابط کاربری، پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته، مجلات تمام متن، مجلات فارسی.

طراحی درخت تصمیم گیر برای دسته بندی سریع تصاویر در آرشیو وب

■ سید مجتبی حسینی

عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی مالک اشتر، مهندسی کامپیوتر

mojtabahoseini@aut.ac.ir

■ عالیه بهرامزاد

دانشجوی کارشناسی ارشد، هوش مصنوعی، دانشگاه صنعتی مالک اشتر

bahramzad@gmail.com

چکیده

در این مقاله با هدف دسته بندی تصاویر شبیه به یکدیگر در کاربرد آرشیو وب، روشی مبتنی بر طراحی درخت تصمیم گیر معرفی می شود که می تواند بدون نیاز به بررسی محتوای تصاویر و تنها از روی اطلاعات جانبی تصاویر، دسته بندی را با سرعت و دقت بسیار بالا انجام دهد. دسته بندی تصاویر یکسان یا بسیار شبیه به یکدیگر این امکان را فراهم می کند که در کاربرد آرشیو وب به ازای هر دسته از تصاویر تنها یک تصویر در حافظه ذخیره شده و حجم حافظه مورد نیاز برای ذخیره سازی تصاویر بسیار کاهش یابد. از بین روش های متنوعی که برای دسته بندی تصاویر وجود دارد، در این مقاله از درخت تصمیم گیر استفاده شده است. برای ارزیابی روش پیشنهادی در یک آزمایش واقعی روی شبکه وب پایگاه داده بسیار بزرگی از تصاویر تهیه شده است و درخت تصمیم گیر طراحی شده در این مجموعه بکار گرفته شده است. نتایج بدست آمده نشان می دهد که دسته بندی با استفاده از این روش دقت و سرعت بسیار مناسبی را به همراه دارد و خطای دسته بندی تصاویر را می توان در مصالحه با میزان شباهت مورد نیاز در تصاویر هر کلاس تنظیم نمود.

کلیدواژه ها: آرشیو وب، درخت تصمیم گیری، دسته بندی تصاویر، معیار تشابه

عوامل موثر بر درک حریم خصوصی در شبکه های اجتماعی و راهکارهای پیشنهادی برای شخصی سازی آن

■ دکتر سعید رضایی شریف آبادی

استاد گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهرا (س)

srezaei@alzahra.ac.ir

■ نسرين علی پور

دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهرا (س)

alipour_nasrin۶۵@yahoo.com

چکیده

یکی از محصولات وب ۲، شبکه های اجتماعی مجازی هستند. امروزه این شبکه ها در میان کاربران از نفوذ بالایی برخوردارند. یکی از مسائلی که در شبکه های اجتماعی مطرح شده حریم خصوصی و بوجود آمدن تنظیمات حریم خصوصی در این شبکه ها است.

در مقاله حاضر به بررسی عوامل موثر در استفاده از شبکه های اجتماعی و استفاده از تنظیمات حریم خصوصی پرداخته شده است. در این مقاله عواملی مانند اعتماد و امنیت در زمینه استفاده از شبکه های اجتماعی و نقش نگرانی، خودکارایی، تاثیر پذیری و اطلاع از سیاست‌های حریم خصوصی در زمینه استفاده از تنظیمات حریم خصوصی مورد بررسی قرار گرفته است. در نهایت پیشنهاداتی در جهت استفاده از شبکه های اجتماعی و تنظیمات حریم خصوصی ارائه شده است.

کلیدواژه ها: شبکه های اجتماعی، حریم خصوصی، شخصی سازی، اعتماد،

نگرانی

مرور و ارزیابی روش‌های تشابه‌سنجی در متن

■ حمید آهنگر بهان

دانشجوی دکتری مهندسی فناوری اطلاعات، دانشگاه تربیت مدرس

h.ahangarbahan@modares.ac.ir

■ غلامعلی منتظر

دانشیار مهندسی فناوری اطلاعات، دانشگاه تربیت مدرس

montazer@modares.ac.ir

چکیده

گسترش روزافزون اطلاعات در شبکه اینترنت و سادگی بارگذاری انواع داده‌ها بر وب، جهان را با شکل جدیدی از تولید، انتشار و مصرف اطلاعات مواجه کرده است. حجم زیاد اطلاعات و طول عمر اطلاعات موجود در وب نیاز به «گردآوری»، «ذخیره‌سازی»، «پالایش» و «دسترس‌پذیری» آنها را در زمره مسائل پژوهشی مطرح در حوزه‌های مرتبط با فناوری اطلاعات قرار داده است. حفظ و دسترسی پایدار به این اطلاعات، جلوگیری از دستبرد به اطلاعات و بازیابی صحیح اطلاعات، از جمله مسائلی است که در حجم بالای اطلاعات، که عموماً ساختار نیافته هستند، مورد توجه قرار گرفته است. این موضوع‌ها از وجوه مختلف قابل بررسی هستند که روش‌های تشابه‌سنجی اطلاعات در وب یکی از این موارد است. با توجه به اینکه ذخیره متن نیاز به فضای کمتری دارد، بخش زیادی از اطلاعات موجود در وب به صورت متن ذخیره می‌شود و از این رو نیاز به روش‌های تشابه‌یابی متن، بیش از پیش احساس می‌شود. در این مقاله روش‌های مختلف اندازه‌گیری تشابه متون از دو جنبه تشابه لغوی و معنایی مورد بررسی قرار خواهد گرفت و کارایی آنها از جنبه‌های مختلف مانند پیچیدگی محاسباتی و زمان پردازش ارزیابی خواهد شد.

کلید واژه ها : وب، تشابه، تشابه‌یابی لغوی، تشابه‌یابی معنایی.

نقش پیوندها و مدیریت آنها در وب سایت کتابخانه های دانشگاهی

■ فائزه دلغندی

مربی، عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور، fdelghandi@gmail.com

■ فرحناز فتح الله زاده

مربی، عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور، ketabdark@gmail.com

چکیده

پیوندها منبع اطلاعاتی ارزشمندی در وب می باشد و هدف از ایجاد آنها ارائه اطلاعات متناسب با نیاز کاربر است. با توجه به اهمیت پیوندها در دسترس پذیر کردن اطلاعات مرتبط و مورد نیاز کاربران وب سایت، مشخص نیست که وب سایت های کتابخانه های دانشگاهی تا چه میزانی در وب سایت های کتابخانه از پیوند استفاده کرده و نیز بیشتر از چه نوع پیوندهایی استفاده کرده اند؟ هدف این پژوهش بررسی الگوی استفاده از پیوندها در وب سایت کتابخانه های دانشگاهی کشورهای اروپا و آمریکا (انگلستان، کانادا و آمریکا) می باشد. هدف نهایی ارائه راهکارهای لازم به کتابداران کتابخانه های دانشگاهی برای ایجاد پیوندهای مناسب در وب سایت این کتابخانه ها است. این تحقیق توصیفی و با استفاده از روش مورد پژوهشی و به شیوه وب سنجی انجام شد. موارد مورد بررسی در این تحقیق ۱۰ وب سایت از کتابخانه های دانشگاه های انگلستان، کانادا و آمریکا می باشد. ابزار گردآوری اطلاعات سیاهه ارزیابی محقق ساخته است. انواع پیوندها، یعنی پیوندهای منابع اطلاعاتی، راهنماها، سازمان ها، خدمات و کارکنان کتابخانه ساختار این سیاهه را تشکیل می دهد. دستاورد این پژوهش، ارائه الگوی استفاده از پیوندها از دیدگاه اولویت بندی پیوندها و نیز پر استفاده ترین پیوندها و راهکارهایی برای ایجاد پیوند در وب سایت کتابخانه های دانشگاهی است.

کلیدواژه ها: پیوند، وبسایت، کتابخانه های دانشگاهی، دسترس پذیری

چکیده مقاله‌ها

(ارائه پوستری)

آرشیو وب ایران و شناسگر دائمی اشیای رقمی

■ سعیده اکبری داریان

دانشجوی دکترای کتابداری و اطلاع رسانی، سازمان اسناد و کتابخانه ملی،
مدیر کل منابع دیجیتال sakbaridaryan@gmail.com

چکیده

سازمان اسناد و کتابخانه ملی در راستای انجام مأموریت های سازمانی خود موظف به ایجاد، سازماندهی، حفظ و دسترس پذیر ساختن آثار و محتوای فکری و فرهنگی در سطح ملی است. با توجه به تولید و اشاعه بخش عظیمی از این آثار در محیط وب، ایجاد آرشیو وب ایران از وظایف سازمان اسناد و کتابخانه ملی است. مدارک وبی عموماً با یو.آر.آل ارجاع داده می شوند و در طولانی مدت بسیاری از یو.آر.آل ها به علل مختلف به شکست پیوند دچار می شوند و قابل بازیابی نیستند. با توجه به ماهیت اشیا رقمی، نام گذاری و ماندگاری یکی از چالش های این نوع منابع محسوب می شود. شناسگرهای دائمی سعی دارند، مشکلات شناسایی منبع و دسترسی طولانی مدت به منابع وبی را حل کنند. در این مقاله طرح های اصلی شناسگر دائمی معرفی شده است. به نظر می رسد سیستم آرک با مزایایی از جمله امکان تعریف سطوح دسترسی، رایگان بودن آن و غیره برای سیستم ملی شناسگر دائمی مناسب تر است. انتخاب نهایی مستلزم تدوین خط مشی، تهیه نیازمندی ها و بررسی های فنی تکمیلی توسط سازمان اسناد و کتابخانه ملی است.

کلیدواژه ها: آرشیو وب ایران، سازمان اسناد و کتابخانه ملی، سیستم های شناسگر دائمی، سیستم های شناسگر سنتی، شناسگر دائمی اشیای رقمی

ارزیابی جامع و مانع بودن ابزارهای کاوش اطلاعات وبی در حوزه مدیریت

■ دکتر صدیقه محمد اسماعیل

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

m.esmaeiliz@gmail.com

■ مهسا نیکزاد

دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

چکیده

پژوهش حاضر به ارزیابی جامعیت و مانعیت و همپوشانی موتورهای ابرموتورهای کاوش وب در حوزه مدیریت می پردازد. در این پژوهش ۵ موتور کاوش و ۵ ابرموتور کاوش پس از انتخاب کلید واژه های مربوط به رشته مدیریت، مورد بررسی قرار گرفتند و ۱۰ نتیجه اول بازیابی شده در هریک از موتورهای ابرموتورهای کاوش وب برای ارزیابی میزان جامعیت و مانعیت و همپوشانی انتخاب شدند. نتایج نشان می دهد که موتور کاوش hotbot و ابرموتور کاوش info، بیشترین مدارک مرتبط را در رشته مدیریت بازیابی کرده است. همچنین موتور کاوش altavista و ابرموتور کاوش metacrawler، بیشترین همپوشانی را با سایر موتورهای ابرموتورهای کاوش وب، داشته است.

کلیدواژه ها: ارزیابی، جامعیت، مانعیت، همپوشانی، ابزارهای کاوش، وب، مدیریت

انتشار داده‌های پیوندی کتابخانه‌ای جهت بهبود میانکنش پذیری جهانی

■ سعیده اسلامی

کارشناس ارشد مهندسی نرم افزار، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
s-eslami@nlai.ir

چکیده

امروزه فراهم کنندگان داده، داده هایشان را با هدف اشتراک گذاری، بر اساس اصول نشر داده های پیوندی (Linked Data) به فضای جهانی داده اضافه می کنند که به لطف وجود ارتباطات معنادار و مبتنی بر استانداردها این مجموعه داده ها، یکپارچگی مقیاس وسیع، قابلیت میانکنش پذیری و استدلال روی داده ها را موجب می شود. علی رغم اینکه میزان دانش ساخت یافته معنایی در سطح وب به دلیل اتصال مجموعه داده های پیوندی در سال های اخیر رشد بسیاری داشته است، در زمینه انتشار مجموعه داده های پیوندی کتابخانه ای در ایران کاری صورت نگرفته است، بنابراین هدف اصلی این مقاله، پیشنهاد مدلی جهت انتشار داده های مجاز کتابخانه ای ایران شامل فهرست کتابشناسی، مستند نامها، موضوع و غیره در وب با استفاده تکنولوژی های وب معنایی است. رویکرد پیشنهادی شامل دو مرحله اصلی ۱- استخراج و نگاشت داده ۲- اتصال داده می باشد.

کلید واژه ها: داده های پیوندی، وب معنایی، چارچوب توصیف منبع، کتابخانه ها،
LOD بر

بررسی میزان استفاده از ابربرچسب ها در وب گاه های نشریات کتابداری و اطلاع رسانی فارسی

■ میثم داستانی

کارشناس انفورماتیک، دانشگاه علوم پزشکی گناباد

mdastani@gmu.ac.ir

چکیده

استفاده از ابربرچسب ها یکی از راه کارهای مهم برای معرفی محتوای اطلاعاتی مجلات الکترونیکی به موتورهای کاوش وبی و در نتیجه ایجاد قابلیت جست و جوی این مجلات و گامی در راستای استانداردسازی آنها است. با توجه به اینکه بیشتر استفاده کنندگان اینترنت از موتورهای کاوش به عنوان ابزار اولیه برای یافتن منابع اینترنتی استفاده می کنند ناشران وب تلاش می کنند تا دسترس پذیری صفحه وب خود را در فهرست نتایج جستجوی موتورها افزایش دهند. افزایش سطح دسترس پذیری و بالابردن رتبه وب گاه ها در فهرست رتبه بندی موتور های جستجو از طریق به کارگیری ابربرچسب ها میسر می شود. هدف از این پژوهش بررسی میزان استفاده وب گاه نشریات کتابداری و اطلاع رسانی فارسی از ابربرچسب ها می باشد. برای این کار تعداد ۱۲ وب گاه نشریه که لیست آن از وب گاه انجمن کتابداری اطلاع رسانی استخراج شده است، بررسی شد. با توجه به نتایج حاصل شده مشخص شد که اکثر وب گاه های مورد مطالعه از ابربرچسب استفاده می کنند و این نشان می دهد که طراحان وب گاه و مدیران آنها با این مقوله آشنایی دارند. نتایج نشان می دهد که وب گاه نشریه کتابداری و اطلاع رسانی با استفاده از ۱۱ ابربرچسب، بیشترین میزان استفاده از ابربرچسب را داراست و وب گاه نشریه اطلاع رسانی با استفاده از ۱ ابربرچسب کمترین میزان استفاده از ابربرچسب را دارا می باشد.

کلیدواژه ها: ابربرچسب، وب گاه، نشریات، کتابداری و اطلاع رسانی

بررسی وضعیت وب سایت‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور بر اساس شاخص‌های وب سنجی

■ رقیه تفرجی

چکیده

رتبه‌بندی وب‌متریکس میزان فعالیت علمی و آموزشی وب سایت‌های دانشگاه‌ها و موسسات علمی و آموزشی را به صورت سالانه نشان می‌دهد. در ارزیابی‌های وب سنجی، دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی جهان بر اساس ارزیابی شاخص‌های وب سنجی رتبه‌بندی می‌شود. از جمله شاخص‌هایی که دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی با رعایت آنها قادر به افزایش رتبه در نظام‌های معتبر رتبه‌بندی جهانی شده‌اند می‌توان به تعداد و محتوای صفحات، کیفیت منابع و رویت پذیری اشاره کرد. پژوهش حاضر، با استفاده از سه موتور جستجوی گوگل، یاهو و بینگ به رتبه‌بندی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور پرداخته است.

کلیدواژه‌ها: وب‌سنجی، وبگاه، دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

بهبود دقت و سرعت دسته بندی تصاویر با درخت تصمیم

■ عالیبه بهرامزاد

دانشجوی کارشناسی ارشد، هوش مصنوعی، دانشگاه صنعتی مالک اشتر

bahramzad@gmail.com

■ سید مجتبی حسینی

عضو هیئت علمی، مهندسی کامپیوتر، دانشگاه صنعتی مالک اشتر

mojtabahoseini@aut.ac.ir

چکیده

با پیشرفت روزافزون تکنولوژی و ابزار ثبت تصویر، امروزه اطلاعات زیادی توسط کاربران در صفحات وب به اشتراک گذاشته می‌شود. یکی از انواع اطلاعاتی که توسط کاربران وب به اشتراک گذاشته می‌شود تصویر است. دسته بندی تصاویر حجم حافظه مورد نیاز برای آرشیو وب را بسیار کاهش می‌دهد. روش‌های زیادی برای دسته‌بندی تصاویر وجود دارد. یکی از این روش‌ها استفاده از درخت تصمیم است که در این مقاله مورد بحث قرار گرفته است. درخت تصمیم روی مجموعه‌ای از تصاویر شامل ۱۴۸ تصویر اعمال شده است. نتایج نشان می‌دهد که دسته بندی با استفاده از این روش دقت و سرعت مناسبی را به همراه دارد. برای نتیجه‌گیری، این روش با یک روش مرجع که همان بررسی تمامی پیکسل‌های تصویر است مقایسه شده است.

کلیدواژه‌ها: درخت تصمیم، دسته‌بندی، معیار تشابه، ویژگی

سایت‌های نشانه‌گذاری اجتماعی: طرحی نوین برای تسهیل سازماندهی اطلاعات در وب

■ زهرا مزارعی

دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شیراز
zmazarei@yahoo.com, zmazarei@gmail.com

چکیده

حجم عظیم اطلاعات موجود در وب همچنان که مزیتی برای وب به شمار می‌آید، چالش‌هایی را در امر بازیابی و سازماندهی منابع اطلاعاتی به همراه دارد. در این زمینه، رویکرد تبدیل چالش‌ها به فرصت‌ها با بهره‌گیری از ابزارهای وب ۲، به عنوان راه حلی مناسب برای کاربران شخصی و سازمان‌های مرتبط با اطلاعات ارائه شده است. در این میان سایت‌های نشانه‌گذاری اجتماعی با قابلیت مدیریت، سازماندهی و به اشتراک‌گذاری منابع اینترنتی به عنوان ابزاری مناسب در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی مطرح شده‌اند. کتابداران نیز به دلیل آنکه در امر مجموعه‌سازی و سازماندهی منابع اطلاعاتی دارای دانش تخصصی و حرفه‌ای می‌باشند، مناسب‌ترین افراد برای کار با سایت‌های نشانه‌گذاری اجتماعی قلمداد می‌شوند. در نتیجه مقاله حاضر به معرفی این سایت‌ها و بیان ساختار آنها می‌پردازد و نقش این سایت‌ها را در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی بر می‌شمارد.

کلیدواژه‌ها: وب ۲، سایت‌های نشانه‌گذاری اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی، برچسب‌گذاری، رده‌بندی مردمی

نگاهی بر عوامل تأثیرگذار برای پیاده سازی مخازن سازمانی در دانشگاه ها و مراکز علمی: پیشنهاد چارچوبی مفهومی

■ مهدی زاهدی

دانشجوی دوره دکتری رشته علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه فردوسی مشهد
(mehdizahedin@gmail.com)

چکیده

استفاده از مخزن سازمانی به عنوان سیستمی برای مدیریت اطلاعات علمی در دانشگاه ها رواج یافته است. در صورتیکه این ابزار به صورت بهینه پیاده سازی شود می تواند انواع نیازهای درونی و برونی سازمان های دانشگاهی را پوشش دهد. بسیاری از دانشگاه ها در ایران شروع به طراحی و اجرای سیستم های اینچنینی نموده اند و به نظر می رسد بسیاری از فعالیت های رخ داده بدون در نظر داشتن چارچوب و ساختار منسجمی بوده است. نیاز به چارچوبی مدون و همه جانبه در این راستا برای سازمان ها ضروری است. این پژوهش به طور کلی بیشتر معیارهای تأثیرگذار در طراحی و توسعه مخازن سازمانی را با بررسی نوشتارهای این حوزه در طی یک دوره ۱۰ ساله و با رویکرد تحلیل سیستمی شناسایی کرده است. بر مبنای پیش گفته ها، در نهایت چارچوبی مفهومی برای پیاده سازی اینگونه سیستم ها در دانشگاه ها و مراکز علمی ارائه می شود.

کلیدواژه ها: مخزن سازمانی، مدیریت اطلاعات علمی، طراحی سیستم های اطلاعاتی، ارزیابی مخازن سازمانی، چارچوب طراحی

نمایه‌سازی و بازیابی تصاویر: ارائه روشی غیرمتنی

■ زینب پاپی

دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانششناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران zeinab_papi@yahoo.com

■ دکتر نجلا حریری

دانشیار گروه علم اطلاعات و دانششناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران nadjlahariri@gmail.com

چکیده

هدف از این مطالعه، بررسی تفصیلی روش‌ها و مدل‌های مطرح شده در نمایه‌سازی و بازیابی تصاویر و چالش‌های پیش‌رو در این حوزه بوده است. برای انجام این مطالعه از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است. با توجه به افزایش روزافزون تصاویر چندرسانه‌ای با قالب‌های گوناگون، تخمین زده می‌شود که بیش از یک تریلیون تصویر قابل نمایه وجود داشته باشد. هر تصویر را به روش‌های گوناگون می‌توان نمایه‌سازی کرد و وجود روش‌های مختلف، موجب ابهام در نمایه‌سازی تصاویر می‌شود. کاربران کتابخانه‌ها فقط به دنبال منابع متنی نیستند بلکه به دنبال تصاویر هم هستند، که استفاده از روش نمایه‌سازی مناسب می‌تواند آنان را در این امر یاری کند. از آنجا که در کتابخانه‌ها از نمایه‌سازی متنی استفاده شده است، نمایه‌سازی تصاویر در کتابخانه‌ها با توجه به انواع مختلف آن می‌تواند مسئله مهمی تلقی شود. در این مطالعه با رویکردی متن‌پژوهانه، روش‌ها و مدل‌های مختلف در نمایه‌سازی و بازیابی تصاویر و مسائل و مشکلات پیش‌رو به تفصیل بررسی گردید و یافته‌های حاصل نشان داد در موارد زیادی در کتابخانه‌ها استفاده از شیوه‌های نمایه‌سازی متنی برای تصاویر، توانایی برطرف کردن نیاز کاربران را نداشته و کارایی لازم را ندارد؛ بنابراین استفاده از رویکردی غیرمتنی (محتوایی) در امر نمایه‌سازی و بازیابی تصاویر هم برای نمایه‌سازان و

کاربران کارایی بیشتری داشته و در صورت تحقق چنین هدفی، کاربران خواهند توانست در میان انبوهی از تصاویر نامرتب به جستجوهای مرتبط و موثری دست یابند.

کلیدواژه‌ها: نمایه‌سازی تصاویر، بازیابی تصاویر، CBIR (سیستم بازیابی مبتنی بر محتوا)، مدل فضای برداری، بازخورد ربط

| نمایه نویسندگان |

■ آهنگر بهان، حمید

مرور و ارزیابی روش‌های تشابه سنجی در متن

■ احمدی نسب، فاطمه

آسیب شناسی زبان و خط فارسی در بازیابی اطلاعات: نگاهی به موتورهای
کاوش و پایگاه‌های برخط

■ ارسطوپور، شعله

آسیب شناسی زبان و خط فارسی در بازیابی اطلاعات: نگاهی به موتورهای
کاوش و پایگاه‌های برخط

■ اسلامی، سعیده

انتشار داده‌های پیوندی کتابخانه‌ای جهت بهبود میانکنش‌پذیری جهانی

■ اکبری داریان، سعیده

آرشیو وب ایران و شناسگر دائمی اشیای رقمی

■ بهرام زاد، عالیه

بهبود دقت و سرعت دسته‌بندی تصاویر با درخت تصمیم؛ طراحی درخت
تصمیم‌گیر برای دسته‌بندی سریع تصاویر در آرشیو وب

■ پاپی، زینب
نمایه سازی و بازیابی تصاویر: ارائه روشی غیرمتنی

■ پیروزفر، معصومه
سنجش رابط کاربر پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مجلات تمام‌متن فارسی

■ پیروزمند، مریم
خصوصیات وب ایران

■ پیرهادی، مصطفی
دسته بندی مفهومی صفحات وب با استفاده از اتوماتای یادگیر توزیع شده

■ رقیه تفرجی
بررسی وضعیت وب سایت های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور بر اساس شاخص‌های وب‌سنجی

■ تقی یاره، فتانه
استفاده از عامل‌های هوشمند نرم‌افزاری جهت ایجاد قابلیت تعامل‌پذیری در خدمات محتوایی و اطلاعاتی سازمان‌ها

■ جعفرزاده، صدیقه
سنجش رابط کاربر پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مجلات تمام‌متن فارسی

■ حجازی، رقیه
بررسی و مقایسه قابلیت های قالب های یونی مارک و مارک ۱۲ برای سازماندهی منابع اطلاعاتی وب

■ حسینی، سیدمجتبی

بهبود دقت و سرعت دسته‌بندی تصاویر با درخت تصمیم؛ طراحی درخت تصمیم‌گیر برای دسته‌بندی سریع تصاویر در آرشیو وب

■ حیدر تامینی، میترا

بررسی نحوه سازماندهی منابع اطلاعاتی در کتابخانه‌های دیجیتال ایران

■ خانی پور، رضا

امکان سنجی پردازش وبگاه‌ها در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

■ خراط، محمود

استفاده از عامل‌های هوشمند نرم‌افزاری جهت ایجاد قابلیت تعامل‌پذیری در خدمات محتوایی و اطلاعاتی سازمان‌ها

■ داستانی، میثم

بررسی میزان استفاده از ابربرچسب‌ها در وبگاه‌های نشریات کتابداری و اطلاع‌رسانی فارسی

■ دلقندی، فائزه

نقش پیوندها و مدیریت آنها در وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی

■ رشیدی، کیانوش

راهکارهای برنامه‌های برتر حفاظت وب در مقابله با چالش‌های حفاظت: با تاکید بر چالش‌های مدیریتی

■ رضایی شریف آبادی، سعید

عوامل موثر بر درک حریم خصوصی در شبکه‌های اجتماعی و راهکارهای پیشنهادی برای شخصی‌سازی آن

■ زاهدی، مهدی

نگاهی بر عوامل تأثیرگذار برای پیاده سازی مخازن سازمانی در دانشگاه‌ها و مراکز علمی: پیشنهاد چارچوبی مفهومی

■ ستوده، هاجر

راهکارهای برنامه‌های برتر حفاظت وب در مقابله با چالش‌های حفاظت: با تاکید بر چالش‌های مدیریتی

■ حسینی، شهمیه السادات

حق مولف در محیط الکترونیک

■ طاهری، سیدمهدی

بررسی تأثیر بستر نحوی بر میانکنش‌پذیری استانداردهای فراداده‌ای: گامی در راستای یکپارچه‌سازی نظام‌های اطلاعاتی

■ علی‌پور، نسرین

عوامل موثر بر درک حریم خصوصی در شبکه‌های اجتماعی و راهکارهای پیشنهادی برای شخصی سازی آن

■ علیپورحافظی، حامد

بررسی نحوه سازماندهی منابع اطلاعاتی در کتابخانه های دیجیتال ایران

■ فتح الله زاده، فرحناز

نقش پیوندها و مدیریت آنها در وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی

■ فرج پهلوی، عبدالحسین

سنجش رابط کاربر پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مجلات تمام‌متن فارسی

■ فعال، سهیلا

امکان سنجی پردازش وبگاه ها در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

■ قربانی، محبوبه

امکان سنجی پردازش وبگاه ها در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

■ کوکبی، مرتضی

بررسی و مقایسه قابلیت های قالب های یونی مارک و مارک ۱۲ برای سازماندهی منابع اطلاعاتی وب

■ گودرزی، روحاله

دسته بندی مفهومی صفحات وب با استفاده از اتوماتای یادگیر توزیع شده

■ مجید، سمیه

بررسی نحوه سازماندهی منابع اطلاعاتی در کتابخانه های دیجیتال ایران

■ محمداسماعیل، صدیقه

ارزیابی کاربردپذیری وبگاه نهاد کتابخانه های عمومی کشور؛ ارزیابی جامع و مانع بودن ابزارهای کاوش اطلاعات وبی در حوزه مدیریت

■ مزارعی، زهرا

سایت های نشانه گذاری اجتماعی: طرحی نوین برای تسهیل سازماندهی اطلاعات در وب

■ مشرف، مائده

استفاده از عامل های هوشمند نرم افزاری جهت ایجاد قابلیت تعامل پذیری در خدمات محتوایی و اطلاعاتی سازمان ها

■ مطلبی، داریوش
حق مولف در محیط الکترونیک

■ منتظر، غلامعلی
مرور و ارزیابی روش‌های تشابه‌سنجی در متن

■ ناصحی اسکویی، ماهرخ
ارزیابی کاربردپذیری وبگاه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

■ نیکزاد، مهسا
ارزیابی جامع و مانع بودن ابزارهای کاوش اطلاعات وبی در حوزه مدیریت

**The First National Conference on
Web Information Resources Management
(CoWIRM2013)**

February, 20, 2013

Tehran, National Library and Archives
of Islamic Republic of Iran

Abstracts